

**Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija
Augalų genų bankas**

Asta Blažytė

**Lietuvos augalų nacionaliniai genetiniai ištekliai
SENOSIOS LIETUVIŠKOS VAISMEDŽIŲ VEISLĖS**

Akademija, 2008

UDK 634(474.5)

Augalų genų bankas dėkingas už pagalbą ruošiant šį leidinį prof., habil. dr. Vidmantui Staniui, dr. Daliai Gelvonauskienei ir dr. Tadeušui Šikšnianui (Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės institutas).

Dizainas ir maketas Raimondo Baltrėno

ISBN 978-9955-637-46-2

Turinys

Įvadas.....	4
1. Lietuvos sodų istorija.....	5
2. Vaismedžių selekcija Lietuvoje.....	8
3. Senosios lietuviškos vaismedžių veislės.....	9
4. Vaismedžių morfologiniai požymiai.....	10
4.1. Obelys.....	12
4.2. Kriaušės.....	18
4.3. Slyvos.....	21
4.4. Vyšnios.....	22
4.5. Trešnės.....	23
5. Literatūra.....	25

Išvadas

Augalų nacionaliniai genetiniai ištekliai – atrinkti ir į augalų nacionalinių genetinių išteklių centrinę duomenų bazę įtraukti augalų genetiniai ištekliai, turintys ekologinę, selekcinę bei ekonominę svarbą Lietuvos Respublikai.

Augalų nacionalinių genetinių išteklių kaupimą, tyrimą ir išsaugojimą Lietuvoje koordinuoja bei genetinę medžiagą saugo Augalų genų bankas. Sodo augalų (obelys, kriaušės, slyvos, vyšnios ir trešnės) nacionalinių genetinių išteklių kaupimą, tyrimą ir išsaugojimą vykdo Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės institutas.

Augalų nacionaliniai genetiniai ištekliai atrenkami pagal vertę, faktinę būklę, grėšiančius sunaikinimo, sunykimo ar jų tvarumo pažeidimo veiksnius, esančius šiuo metu ar galinčius pasireikšti ateityje, esančias atsargas bei reprodukcijos ypatumus.

Lietuvoje šiuo metu auginama apie 2200 sodo augalų veislių ir formų. Tai didžiulis nacionalinis turtas, kurį būtina išsaugoti ateinančioms kartoms. Juos praradus būtų didžiulė žala mūsų gamtai, negrąžinamai prarastos dabar žinomos ir dar nežinomos jų savybės.

Genetinių išteklių požiūriu nepaprastai vertingos senosios liaudies selekcijos obelių veislės: ‘Beržininkų ananasas’, ‘Lietuvos pepinas’, ‘Baltasis alyvinis’, ‘Pilkasis alyvinis’, ‘Rudens dryžuotasis’, ‘Panemunės baltasis’, ‘Sierinka’, ‘Žemaičių grietininis’, ‘Popierinis’, ‘Jono pepinas’; kriaušių veislės: ‘Ankstyvoji dulia’, ‘Lyvų berė’, ‘Vandenė’, ‘Vasarinė sviestinė’; slyvų veislės: ‘Vietinė geltonoji’; vyšnių veislės: ‘Vietinė rūgščioji’, ‘Žagarvyšnė’; trešnių veislės: ‘Žemaičių geltonoji’, ‘Žemaičių rožinė’, ‘Žemaičių juodoji’ yra įtrauktos į Augalų nacionalinių genetinių išteklių sąrašą.

Šiame leidinyje pateikiama informacija apie Lietuvos sodininkystės istoriją, vaismedžių selekciją, selekcininkus, vaismedžių morfologiją bei trumpai aprašytos senosios lietuviškos vaismedžių veislės.

1. Lietuvos sodininkystės istorija

Obelys, kriaušės, slyvos, persikai, abrikosai, alyvmedžiai, granatai žmonių auginami ne mažiau kaip 4000 m., o trešnės, citrinos – ne mažiau kaip 2000 m. Rašytiniai šaltiniai mini Egipto, Babilono ir Asirijos - 3000 m. pr. m. e., Kinijos – 2000 m. pr. m. e., Indijos – 1200 m. pr. m. e., Krymo 700 m. pr. m. e. sodus.

Nuo kada obelys (*Malus domestica* Borkh.), kriaušės (*Pyrus communis* L.), slyvos (*Prunus domestica* L.), vyšnios (*Prunus cerasus* L.) ir trešnės (*Prunus avium* L.) pradėtos auginti Lietuvoje, tikslų žinių nėra. Pirmosios rašytinės žinios apie Lietuvos sodus yra išlikusios nuo 1387 m. Tais metais Lietuvos didysis kunigaikštis Jogaila, įvedęs Lietuvoje krikščionybę, užrašė Vilniaus vyskupui žemes ir sodą prie Vilniaus miesto. 1566 m. išleistame Lietuvos Statute numatytos baudos už skiepyto medžio nukirtimą arba sugadinimą. Tai rodo, kad lietuviai mokėjo skiepyti ir augino kultūrinių veislių vaismedžius. Apie vėlesnių laikų Lietuvos sodininkystę kai kurių žinių randama dvarų inventoriniuose sąrašuose. Iš jų matyti, kad XVI a. buvo daugiau kaip 30 sodų. Po keletą vaismedžių savo sklypeliuose turėjo pasisodinę ir dvarų darbininkai. Stambiuose Lietuvos dvaruose, ypač Žemaitijoje, augintos ir trešnės.

Daugiau žinių apie Lietuvos sodus pateikia Vilniaus universiteto profesorius Žanas Emanuelis Žiliberas (1741-1814) veikale „Lietuvos floros pradmenys“ („*Flora Lituanica inchoata*“). Jis nurodo, kad Lietuvoje valstiečiai moka skiepyti ir turi nemažus sodus, kuriuose auga obelys, kriaušės, slyvos, vyšnios, o pietinėje namų pusėje – vynuogės.

Iki XIX a. pabaigos sodo augalai daugiausiai buvo auginami dvarų bei vienuolynų soduose, tačiau netrūkusi paplito ir ūkininkų soduose. Jie iš dvarų bei vienuolynų imdavo skiepus (metūglius) ir skiepydavo į iš miško ar lauko parsineštų miškinių obelių, kriaušių liemenėlius ar vainikėlius. Be to iš kultūrinių laisvai apsidulkusių obelių, kriaušių sėklų augindavo sėjinukus, kurių vaisiai kartais būdavo skanūs. Taip atsirado vadinamosios liaudies selekcijos obelių veislės: ‘Popierinis’, ‘Žemaičių grietininis’, ‘Rudeninis dryžuotasis’, ‘Lietuvos pepinas’, ‘Montvilinis’ ir kt.; kriaušių veislės: ‘Vandenė’, ‘Mangaratka’, ‘Ankstyvoji dulia’ ir kt.

Senuose kaimų soduose slyvos (‘Vietinė geltonoji’, ‘Čirkšlė’ ir kt.), kaip ir vyšnios, dažniausiai plito atžalomis, kur joms buvo skiriama atskira vieta.

Vyšnios augo sodų pakraščiuose, aplink trobesius, šalikelėse. Lietuvoje dažniausiai buvo auginama ‘Vietinė rūgščioji’, o šiaurinėje respublikos dalyje (Žagarės, Skaisgirio apylinkėse) buvo paplitusi ‘Žagarvyšnė’.

Į Lietuvą kultūrinių trešnių veislės buvo introdukuotos XIX a. iš Pietų ir Vakarų Europos į dvarų ir vienuolynų sodus (Plateliuose, Plungėje, Rietave, Žagarėje ir kitur). Ūkininkų soduose paplito padaugintos šaknų atžalomis ir sėklomis. Susidarė vadinamųjų žemaitiškų trešnių populiacija (‘Žemaičių geltonoji’, ‘Žemaičių juodoji’, ‘Žemaičių rožinė’ ir kt.). Žemaitiškos trešnės, daugelį metų auginamos iš šaknų atžalų ir sėklų, geriau prisitaikė prie vietos sąlygų nei naujai introdukuotos veislės.

XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje didelį pomologinį darbą atliko Lietuvos sodininkystės draugijos ir to meto įžymūs pomologai V. Montvila (1846-1903) bei prof. A. Hrebnickis (1858-1941).

V. Montvila buvo Rusijos imperatoriškosios sodininkystės draugijos Vilniaus skyriaus pirmininkas. Šis skyrius Antakalnyje turėjo pomologinį sodą, kuriame jau 1900 m. buvo auginamos 55 obelų ir 27 kriaušių veislės. 1899 m. draugijos skyriaus visuotiniame suvažiavime, kuriam pirmininkavo V. Montvila, buvo patvirtintas pirmasis Lietuvoje auginamų vaismedžių veislių sortimentas – 33 obelų ir 25 kriaušių veislės.

Žymus sodininkas, pomologas prof. Adomas Hrebnickis 1886-1936 m. Staniškių vienkiemyje, prie Dūkšto, buvo įveisęs didelį sodą, kurį pavadino „Rojumi“. 1922 m. profesoriaus pomologiniame sode augo 629 obelų, 223 kriaušių, 240 slyvų, 105 vyšnių ir trešnių veislės. Jis surado ir pirmasis aprašė Lietuvos vietines obelų veisles: ‘Beržininkų ananasą’, ‘Jono pepiną’ ir kitas.

Prof. A. Hrebnickis ne tik atliko įvairius vaismedžių tyrimus, bet ir gautus rezultatus aktyviai publikavo – iš viso paskelbė per 500 straipsnių. Profesorius su bendraautoriais sudarė „Vaisių atlasą“ („Atlas plodov“), kuriam pats nupiešė didelę dalį iliustracijų ir aprašė 44 veisles. Plačiai po Rytų Europą pasklidęs leidinys išgarsino ir lietuviškas vaismedžių veisles.

Pomologinis prof. A. Hrebnickio sodas labai nukentėjo Pirmojo ir Antrojo pasaulinio karo metais bei šaltomis 1928-1929 ir 1939-1940 m. žiemomis. 1959 m. Rojuje įkurtas Adomo Hrebnickio memorialinis muziejus, kuris veikia ir šiandien.

1920-1924 m. Obelynėje, prie Kauno, pomologinį sodą įkūrė prof. T. Ivanauskas (1882-1970). Remdamasis savo stebėjimais ir patyrimu, prof. T. Ivanauskas 1929 ir 1947 m. paruošė Lietuvos standartinių vaisinių augalų sortimentą, 1952 m. dalyvavo ruošiant vaisinių ir uoginių augalų veislių sortimentą.

1935-1936 m. savo ūkyje Ustronėje, netoli Jiezno, J. Vėbra augino apie 200 obelų, 100 kriaušių, 40 slyvų, 10 vyšnių ir 28 trešnių veisles. Medeliai buvo gauti iš Latvijos, Vokietijos, Danijos, Suomijos, Čekoslovakijos ir kitų Europos šalių, taip pat iš Kanados ir JAV. Sodas karo metu buvo visiškai sunaikintas. Daug šio rinkinio obelų veislių 1942-1943 m. įkiauota Vytėnų sodininkystės-daržininkystės bandymų stoties medelyne.

Pirmosios vaismedžių kolekcijos pradėtos kaupti 1938 metais, įsteigus sodininkystės-daržininkystės bandymų stotį Dotnuvoje. Įveistas pomologinis obelų veislių tyrimo sodas. 1939 m. sode augo 120 obelų veislių, gautų iš Vokietijos, Latvijos, Danijos, Šiaurės Amerikos ir kitų šalių. Perkėlus bandymų stotį į Vytėnus, 1940 m. perkelta iš Dotnuvos po 1939-1940 m. žiemos išlikusi 31 obelų veislė. 1941 m. pavasarį jos pasodintos sode, Vytėnuose. Į sodą pasodintos ir 36 obelų veislės, gautos iš prof. A. Hrebnickio sodo.

Pirmieji obelų ir kriaušių veislių sodai stotyje įveisti 1946 m. Iki 1987 m. surinkta ir iširta daugiau kaip 1700 obelų, 596 kriaušių, 323 slyvų, 68 vyšnių ir 150 trešnių, 400 juodųjų serbentų, 65 raudonųjų ir baltųjų serbentų, 200 agrastų, 400 braškių, 120 aviečių ir retųjų sodo auglų.

1965 m. Vytėnų sodininkystės ir daržininkystės bandymų stotis perkelta į naująją bazę Babtuose, Kauno rajone. Čia 1987 m. įkurtas Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės institutas.

Šiuo metu Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės instituto kolekcijoje tiriama apie 860 obelų, 370 kriaušių, 167 slyvų, 185 vyšnių ir trešnių, 220 serbentų ir agrastų, apie 200 braškių veislių. Sukauptas genetinis fondas naudojamas sodo augalų selekcijai ir kituose moksliniuose tyrimuose.

2. Vaismedžių selekcija Lietuvoje

Sodo augalų selekcijos pradininkai Lietuvoje – jos gyventojai, atrinkinę geriausius vaismedžius ir uogakrūmius, jau nuo tada, kai jie pradėti auginti sodybose.

Pirmasis Lietuvoje tikslingą sodo augalų selekciją 1940 m. savo sodelyje Birutės kaime, prie Kauno, pradėjo Ipolitas Štaras (1905-1966). Ten buvo sukurtos pirmosios obelų, kriaušių veislės, išauginti keli šimtai hibridinių sėjinukų, kurie vėliau perkelti į Vytėnų sodininkystės ir daržininkystės bandymų stotį, kurioje nuo 1951 m. toliau buvo vykdoma selekcija.

I. Štaras 1940-1966 m. sukūrė obelų veisles: ‘Birutės pepinas’, ‘Keistutis’, ‘Noris’, ‘Ridas’, ‘Vytėnų vasarinis’; kriaušių veislę: ‘Jūratė’. Jis paliko didžiulį hibridinių sėjinukų fondą, iš kurio buvo atrinktos obelų veislės: ‘Auksis’ (I. Štaras ir D. Bulavienė), ‘Vytenis’ (I. Štaras ir D. Bulavienė), ‘Štaris’ (I. Štaras, D. Bulvienė ir B. Gelvonauskis); kriaušių veislės: ‘Alka’ ir ‘Alsa’ (I. Štaras, A. Lukoševičius); slyvų veislė: ‘Štaro vengrinė’ (I. Štaras, A. Lukoševičius).

Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės institute obelų selekciją nuo 1966 m. tęsė D. Bulavienė, nuo 1984 m. – B. Gelvonauskis, o nuo 2004 m. vykdo D. Gelvonauskienė ir V. Bendokas.

Kriaušių selekciją iki 1995 m. vykdė A. Lukoševičius, vėliau – B. Gelvonauskis, o nuo 2004 m. – D. Gelvonauskienė ir V. Bendokas.

Slyvų selekciją 1952 m. pradėjo I. Štaras, vėliau šį darbą tęsė G. Švirinienė, A. Lukoševičius, o nuo 1995 m. – V. Stanys.

Vyšnių ir trešnių selekcija buvo pradėta 1965 m. selekcininko A. Lukoševičiaus. Nuo 1995 m. šį darbą tęsia V. Stanys.

Vaismedžių selekcijos tikslas – sukurti veisles, kurių vaismedžiai būtų ištvermingi žiemą, atsparūs grybinėms ir kitoms ligoms, derlingi, anksti pradėtų derėti, vaisiai būtų įvairaus vartojimo laiko, geros kokybės, tiktų ne tik desertui, bet ir technologiniam perdirbimui.

Selekciniam darbe, kaip donorai, buvo naudojamos vietinės kilmės liaudies selekcijos veislės arba kilusios iš atšiauresnių klimato sąlygų veislės, kurios buvo kryžminamos su veislėmis, pasižyminčiomis geromis vaisių savybėmis, iš vakarų Europos ar kitų šalių.

Ilgamečio selekcinio darbo rezultatas – ištvermingos žiemą ir atsparios ligoms Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės instituto selekcininkų sukurtos vaismedžių veislės, vedančios kokybiškus vaisius. Tai obelių veislės: ‘Birutės pepinas’, ‘Noris’, ‘Auksis’, ‘Kaunis’, ‘Vytenis’, ‘Štaris’, ‘Aldas’, ‘Rudenis’, ‘Skaistis’; kriaušių veislės: ‘Alka’, ‘Jūratė’, ‘Alnora’, ‘Alsa’, ‘Aluona’, ‘Lukna’ ‘Alna’, ‘Alvita’, ‘Liepona’, ‘Gaisra’, ‘Krėva’; slyvų veislės: ‘Štaro vengrinė’, ‘Rausvė’, ‘Aleksona’, ‘Jūrė’, ‘Kauno vengrinė’, ‘Algė’, ‘Gynė’, ‘Katra’, ‘Orija’, ‘Rypė’, ‘Skalvė’; vyšnių veislės: ‘Vytėnų žvaigždė’, ‘Notė’; trešnių veislės: ‘Vytėnų geltonoji’, ‘Vytėnų rožinė’, ‘Vytėnų juodoji’, ‘Jurgita’, ‘Austė’, ‘Meda’, ‘Vasarė’, ‘Agila’, ‘Anta’, ‘Germa’, ‘Jurga’, ‘Lukė’, ‘Mindaugė’, ‘Norta’ ir ‘Seda’. Jos yra įtrauktos į Augalų nacionalinių genetinių išteklių sąrašą, išskyrus veisles: ‘Rudenis’, ‘Skaistis’, ‘Alna’, ‘Alvita’, ‘Liepona’, ‘Gaisra’, ‘Krėva’.

3. Senosios lietuviškos vaismedžių veislės

Obelių veislės: ‘Baltasis alyvinis’, ‘Beržininkų ananasas’, ‘Černoguzas’, ‘Jono pepinas’, ‘Lietuvos auksinis renetas’, ‘Lietuvos pepinas’, ‘Montvilinis’, ‘Panemunės baltasis’, ‘Popierinis’, ‘Rudeninis dryžuotasis’, ‘Sierinka’, ‘Žemaičių grietininis’; kriaušių veislės: ‘Ankstyvoji dulia’, ‘Citrininė’, ‘Lyvų berė’, ‘Mangaratka’, ‘Pilkutė’, ‘Vandenė’, ‘Vasarinė sviestinė’; slyvų veislės: ‘Vietinė geltonoji’, ‘Čirkšlė’; vyšnių veislės: ‘Žagarvyšnė’, ‘Vietinė rūgščioji’; trešnių veislės: ‘Žemaičių geltonoji’, ‘Žemaičių rožinė’, ‘Žemaičių juodoji’ ir kitos, daugelio pomologų nuomone, yra vietinės liaudies selekcijos veislės.

Kai kurių vietinių veislių žinoma kilmės istorija. Apie 1880 m. V. Montvila lankydamasis Jančevskio sode Blinstrubiškiuose, netoli Raseinių, susidomėjo viena nežinoma obelių veisle. Ši veislė nebuvo atpažinta ir pavadinta atradėjo pavarde ‘Montvilinis’.

Prof. A. Hrebnickis ‘Beržininkų ananasą’, kaip nežinomos kilmės sėjinuką, surado savo uošvio Jono Stankevičiaus dvaro sode Beržininkuose, prie Dūkšto. 1886 m. pradėjo dauginti savo medelyne. Tame pačiame sode jis atrinko ir išplatino obelių veislę ‘Jono pepinas’, kurią pavadino šeiminko garbei. Obulių veislę ‘Gerkonijų avietinis’

A. Hrebnickis surado Gerkonyse, netoli Dūkšto. Jis atrinko, aprašė, daugino ir platino vietines veisles: 'Ilgai išsilaikantysis', 'Panemunės baltasis', 'Šlechta'. Pirmą kartą aprašė obelų veislę 'Lietuvos pepinas'.

Grafas Zanas, gyvenęs Senajame Dūkšte, lankydamasis savo dvare Panemunėje (Kauno m.), surado ir išplatino obelų veislę 'Panemunės baltasis'. Prof. A. Hrebnickis šią veislę įsigijo 1936 m. iš Varšuvos, o iš A. Hrebnickio ji pateko į Vytėnus.

Nemažai vietinių veislių niekieno neaprašytos ir nedaugintos ilgainiui sunyko ir iki mūsų dienų neišliko.

4. Vaismedžių morfologiniai požymiai

Vaismedžių veislėms identifikuoti aprašomi jų morfologiniai požymiai, fenologija ir kitos savybės.

Obelų ir kriaušių veislės skirstomos į vasarines, rudenines ir žiemines. Kiekvienoje iš šių grupių išskiriami pogrupiai (ankstyva vasarinė, vasarinė, vėlyva vasarinė ir t.t.). Slyvų veislės skirstomos į ankstyvas, vidutiniškai ankstyvas ir vėlyvas. Trešnių ir vyšnių – į ankstyvas, vidutiniškai ankstyvas, vidutiniškai vėlyvas ir vėlyvas.

Obelų vaisiai skirstomi į 7 dydžio grupes: labai smulkūs – iki 26 g, smulkūs – 26-50 g, smulkesni už vidutinius – 51-75 g, vidutiniai – 76-100 g, stambesni už vidutinius – 101-125 g, stambūs – 126-175 g, labai stambūs – daugiau kaip 175 g.

Kriaušių vaisiai skirstomi į 6 dydžio grupes: labai smulkūs – iki 50 g, smulkesni už vidutinius – 51-75 g, vidutiniai – 76-125 g, stambesni už vidutinius – 126-175 g, stambūs – 176-225 g, labai stambūs – daugiau kaip 225 g.

Slyvų vaisiai skirstomi į 5 dydžio grupes: smulkūs – iki 10 g, smulkesni už vidutinius – 10-20 g, vidutiniai – 21-30 g, stambūs – 31-40 g, labai stambūs – daugiau kaip 41 g.

Vyšnių ir trešnių vaisiai skirstomi į 4 dydžio grupes: smulkūs – iki 3 g; vidutiniškai stambūs – 3,1-4 g, stambūs – 4,1-5 g, labai stambūs – daugiau kaip 5 g.

Vaisių forma būdinga veislei. Ji gali būti apvali, plokščiai apvali, apvaliai plokščia, elipsiška, apvaliai elipsiška, pailgai elipsiška,

netaisyklingai elipsiška, širdiška, apvaliai širdiška, cilindriška, apvaliai cilindriška, rutuliška, plokščiai rutuliška, plačiai kiaušiniška, kiaušiniška, apvaliai kiaušiniška, atvirkščiai kiaušiniška, kūgiška, bukai kūgiška, apvaliai kūgiška, siaurai kūgiška, plačiai kūgiška, varpiška, kriaušiška, apvaliai kriaušiška, pailgai kriaušiška, netaisyklingai kriaušiška, figos formos, buteliška ir įvairios tarpinės formos.

Vaisių odelė būna plona, vidutiniškai stora ir stora, tvirta, lygi, šiurkšti, blizganti, lengvai ar sunkiai nusilupanti. Odelės spalva – žalia, gelsvai žalia, žalsvai geltona, geltona, tamsiai geltona, gelsvai balta, balta, auksinė, oranžinė, rausva, rožinė, raudona, tamsiai raudona, purpurinė, rausvai mėlyna, beveik juoda, juoda. Odelė gali turėti tik pagrindinę spalvą arba ir antrinę (dengiamąją), kuri priklauso nuo dažančiųjų medžiagų (antocianų) kiekio. Antrinė spalva gali dengti visą vaisiaus paviršių arba tik saulės apšviestą pusę.

Vaisiaus minkštumas gali būti skystas, minkštas ar tvirtas (standus), labai sultingas, sultingas, vidutiniškai sultingas, sausas. Minkštumo konsistencija esti smulkiai grūdiška, stambiai grūdiška, pusiau tirpstanti, tirpstanti, švelni, puri, tanki, pluoštiška, kremzliška, pusiau kremzliška. Spalva – balta, gelsvai balta, žalsvai balta, kreminė, gelsva, žalia, gelsvai žalia, žalsvai geltona, šviesiai geltona, geltona, gelsvai rausva, rausva, raudona ar tamsiai raudona. Skonis – saldus, salstelėjęs, rūgščiai saldus, saldžiarūgštis, saldaus ar rūgštaus vyno skonio, rūgštus, aitrus, kartus.

Vaismedžių vainikai būna įvairios formos: piramidiški, siaurai piramidiški, plačiai piramidiški, atvirkščiai piramidiški-šluotiški; kūgiški, rutuliški, plačiai rutuliški, plokščiai rutuliški. Vainikai gali būti reti, vidutiniškai tankūs, tankūs ar labai tankūs. Vaismedžiai skirstomi į labai augius, augius, vidutiniškai augius ir neaugius. Vaismedžių veislės skirstomos į atsparias, vidutiniškai atsparias ir neatsparias vienam ar kitam ligos sukėlėjui. Priklausomai nuo agroklimatinių sąlygų, rūšies ir veislės savybių vaismedžiai žydi anksti, vidutiniškai anksti, vidutiniškai vėlai ar vėlai.

4.1. Obelys

‘Baltasis alyvinis’

Vėlyva veislė, manoma, kad kilusi iš Pabaltijo.

Vaisiai skinami rugpjūčio pabaigoje, vartojami švieži ir perdirbami, nuskinti išsilaiko 10-12 dienų. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 95 g. Jie apvaliai kūgiški ar plačiai kiaušiniški, neaštriai briaunoti (iki 10-ties neryškių briaunų), truputį salstelėjusio vyno rūgšties skonio, netransportabilūs, labai jautrūs rauplėms. Odelė plona, lygi, žalsvai geltona, prinokusių gelsvai balta. Saulėtą vasarą pavieniai obuoliai truputį raustelėję. Minkštimas žalsvai baltas, nelabai purus, sultingas.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas rutuliškas, retas. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 2-3-iais augimo sode metais.

‘Beržininkų ananasas’

Ankstyva rudeninė veislė, 1886 m. prof. A. Hrebnickio surasta Beržininkuose (Ignalinos raj.). 1947-1958, 1964-1973 ir 2001-2008 m. įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai skinami rugpjūčio pabaigoje-rugsėjo pradžioje, vartojami švieži, saugykloje išsilaiko iki gruodžio mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 155 g. Jie apvaliai kūgiški, rūgščiasaldžio vyno skonio, transportabilūs, atsparūs rauplėms, rudajam puviniumi ir miltligei. Odelė stora, žalsvai geltona, prinokusių – geltona, saulės apšviestoje pusėje oranžinė arba rausva. Minkštimas gelsvas, tvirtas, sultingas.

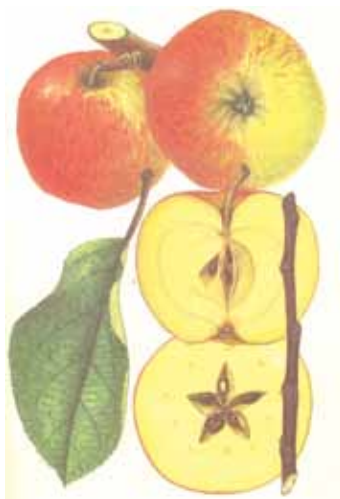
Vaismedžiai labai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas rutuliškas arba plačiai rutuliškas, vidutiniškai tankus. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 5-7-iais augimo sode metais.

* - Nuotraukų autorius B. Gelvonauskis, piešinys iš leidinio „Lietuvos pomologija“ 1 tomas, 1990.

Vėlyva rudeninė veislė, kilmė nežinoma.

Vaisiai skinami rugsėjo viduryje, vartojami švieži, saugykloje išsilaiko iki gruodžio mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 119 g. Jie apvaliai kūgiški arba kūgiški, saldžiarūgščiai, vidutiniškai transportabilūs, atsparūs rauplėms ir rudajam puviniiui. Odelė stora, tvirta, padengta pilkšvomis apnašomis, žalsvai geltona, prinokusių – tamsiai geltona, saulės apšviestoje pusėje padengta ryškiai raudonais dryželiais, vietomis susiliejančiais į vientisą raudonį. Minkštimas gelsvas, sultingas, smulkiai grūdiškas.

Vaismedžiai augūs, išsvermingi žiemą. Vainikas plokščiai rutuliškas arba rutuliškas. Žydi anksti. Derėti pradeda 6-9-ais augimo sode metais.

‘Černoguzas’

Vėlyva rudeninė veislė, 1886 m. A. Hrebnickio surasta Beržininkuose (Ignalinos raj.).

Vaisiai skinami rugsėjo pabaigoje-spalio pradžioje, vartojami švieži, saugykloje išsilaiko iki vasario mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 90 g. Jie kiaušiniški arba siaurai kūgiški, saldžiarūgščio vyno skonio, transportabilūs, atsparūs rauplėms. Odelė žalsva, prinokusių – oranžiniai geltona, saulės apšviestoje pusėje padengta raudonais dryželiais, vietomis susiliejančiais į vientisą raudonį. Minkštimas gelsvas, tvirtas, sultingas, pernokusių miltingas.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, išsvermingi žiemą. Žydi vėlai. Derėti pradeda 3-4-ais augimo sode metais.

‘Jono pepinas’

‘Lietuvos auksinis renetas’

Vėlyva žieminė veislė, kilmė nežinoma. 1899 m. buvo įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai skinami rugsėjo pabaigoje-spalio pradžioje, vartojami švieži, saugykloje išsilaiko iki gegužės mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 126 g. Jie transportabilūs, atsparūs rauplėms ir rudajam puviniai. Minkštumas tvirtas, sausas.

Vaismedžiai augūs, vidutiniškai ištvermingi žiemą. Vainikas rutuliškas, vidutiniškai tankus. Žydi vėlai arba vidutiniškai vėlai. Derėti pradeda 3-5-ais augimo sode metais.

‘Lietuvos pepinas’

Žieminė veislė, manoma, kad kilusi iš Gardino gubernijos. 1899-1973 m. buvo įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai skinami rugsėjo pabaigoje-spalio pradžioje, vartojami švieži ir perdirbami, saugykloje išsilaiko iki vasario mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 70 g. Jie kūgiški, saldžiarūgščio vyno skonio, netransportabilūs, neatsparūs rauplėms. Odelė plona, žalsvai geltona, saulės apšviestoje pusėje padengta išsiliejusiu rožiniu raudoniu.

Minkštumas ryškiai baltas, purus, pusiau tirpstantis, labai sultingas, smulkiai grūdiškas.

Vaismedžiai nėra augūs ir neilgaamžiai, vidutiniškai ištvermingi žiemą. Vainikas rutuliškas arba plačiai piramidiškas, tankus. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 1-2 augimo sode metais.

Ankstyva žieminė veislė, 1880 m. V. Montvilos surasta Blinstrubiškiuose (Raseinių raj.).

Vaisiai skinami spalio mėnesį, vartojami švieži, saugykloje išsilaiko iki sausio mėnesio. Vaisiai vidutiniškai stambūs. Jie cilindriški, rūgščiasaldžiai, vidutiniškai transportabilūs, atsparūs rauplėms ir rudajam puviniai. Odelė žalsvai geltona, saulės apšviestoje pusėje margai raustelėjusi. Minkštumas gelsvai baltas, purus, sultingas.

Vaismedžiai augūs, stambūs, ištvermingi žiemą. Vainikas atvirksčiai piramidiškas arba plačiai rutuliškas, tankus. Derėti pradeda 3-6-ais augimo sode metais.

‘Montvilinis’

Vėlyva rudeninė veislė, grafo Zano surasta Panemunėje (Kauno m.).

Vaisiai skinami rugsėjo pabaigoje, vartojami švieži, saugykloje išsilaiko iki gruodžio mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 140 g. Jie kūgiški arba kiaušiniški, neaštriai penkiabriauniai, saldžiarūgščiai, vidutiniškai transportabilūs, vidutiniškai atsparūs rauplėms. Odelė vidutiniškai stora, žalsvai geltona, vienspalvė. Minkštumas žalsvai gelsvas, tvirtas, sultingas, smulkiai grūdiškas.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas plokščiai rutuliškas, retas. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 4-5-ais augimo sode metais.

‘Panemunės baltasis’

‘Popierinis’

Vasarinė veislė, manoma, kad kilusi iš Pabaltijo. 1899-2008 m. įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai skinami liepos pabaigoje-rugpjūčio pradžioje, vartojami švieži ir perdirbami, nuskinti išsilaiko 10-15 dienų. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 75 g. Jie apvalūs arba apvaliai kūgiški, briaunoti (3-4-ios, rečiau 5-ios briaunos, iš kurių viena aštri, panaši į siūlę), aromatingi, saldžiarūgščio vyno skonio, netransportabilūs ir neatsparūs rauplėms. Odelė plona arba vidutiniškai stora, sausa, gelsvai balta, prinokusių – balta. Minkštimas gelsvai baltas, labai purus, labai sultingas, stambiai grūdiškas.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, vidutiniškai ištvermingi žiemą. Vainikas plačiai piramidiškas, vidutiškai tankus. Žydi anksti. Derėti pradeda 3-5 augimo sode metais.

‘Rudeninis dryžuotasis’

Rudeninė veislė, manoma, kad kilusi iš Pabaltijo. 1899-2008 m. įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai skinami rugsėjo viduryje, vartojami švieži, saugykloje išsilaiko iki gruodžio mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 125 g. Jie kūgiški arba apvaliai kūgiški, su 3-5 ryškiais briaunelėmis, saldžiarūgščio vyno skonio, vidutiniškai transportabilūs, vidutiniškai atsparūs rauplėms. Odelė vidutiniškai stora, žalsvai geltona, prinokusių – šviesiai geltona, violetinio atspalvio, saulės apšviestoje pusėje padengta ryškiai raudonais dryželiais. Minkštimas žalsvai baltas, purus, sultingas, aviečių skonio.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas rutuliškas arba plačiai rutuliškas, vidutiniškai tankus arba tankus. Žydi vidutiniškai vėlai. Derėti pradeda 5-7 augimo sode metais.

Rudeninė veislė, manoma, kad kilusi iš Pabaltijo. Iki 1966 m. buvo įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai skinami rugpjūčio pabaigoje-rugsėjo pradžioje, vartojami švieži ir perdirbami, saugykloje išsilaiko iki sausio mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 96 g. Jie buikai arba apvaliai kūgiški, neryškiai briaunoti, saldžiarūgščio vyno skonio, transportabilūs. Odelė plona, žalsvai gelsva, pilkšvo atspalvio, saulės apšviestoje pusėje padengta tamsiai raudonos spalvos dryželiais. Minkštumas žalsvai arba gelsvai baltas, švelnus, aromatingas, sultingas, smulkiai grūdiškas.

Vaismedžiai augūs, stambūs, ilgaamžiai, vidutiniškai ištvermingi žiemą. Vainikas plokščiai rutuliškas, tankus. Žydi vidutiniškai vėlai. Derėti pradeda 8-9-ais augimo sode metais.

‘Sierinka’

Rudeninė veislė, kilusi ir paplitusi Žemaitijoje. 1899 ir 1958 m. buvo įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai skinami rugpjūčio antroje pusėje arba rugsėjo pradžioje, vartojami švieži ir perdirbami, saugykloje išsilaiko iki gruodžio mėnesio. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 88 g. Jie apvaliai cilindriški arba kūgiški, retkarčiais neryškiai briaunoti, saldžiarūgščio vyno skonio, vidutiniškai transportabilūs ir vidutiniškai atsparūs rauplėms. Odelė balta arba žalsvai balta, saulės apšviestoje pusėje padengta išsiliejančiais rausvais dryželiais. Minkštumas baltas arba gelsvai baltas, labai sultingas, tirpstantis.

Vaismedžiai augūs, vidutiniškai ištvermingi žiemą. Vainikas plačiai rutuliškas, vidutiniškai tankus. Žydi vidutiniškai vėlai. Derėti pradeda 3-4-ais augimo sode metais.

‘Žemaičių grietininis’

4.2. Kriaušės

‘Ankstyvoji dulia’

Ankstyva vasarinė veislė, kilmė nežinoma.

Vaisiai skinami rugpjūčio pradžioje, vartojami švieži apie dvi savaites. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 56 g. Jie apvaliai kriaušiški, saldūs, aromatingi, transportabilūs, neatsparūs rauplėms, vidutiniškai atsparūs rudajam puviniiui. Odelė lygi, blizganti, plona, žalsvai geltona, saulės apšviestoje pusėje padengta išsiliejančiais oranžiniais dryželiais. Minkštumas gelsvai baltas, sultingas, smulkiai grūdiškas, pusiau tirpstantis, granulių nedaug.

Vaismedžiai augūs, vidutiniškai ištvermingi žiemą. Vainikas plačiai piramidiškas, vidutiniškai tankus. Žydi vėlai. Derėti pradeda 5-6-ais augimo sode metais.

‘Citrininė’

Ankstyva vasarinė veislė, kilmė nežinoma. 1958 ir 1967-1997 m. buvo įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai prinoksta rugpjūčio pirmąją dekadą, vartojami švieži 10-15 dienų. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 50-60 g. Jie apvaliai kiaušiniški, salstelėję, aromatingi, transportabilūs, atsparūs rauplėms ir rudajam puviniiui. Odelė vidutiniškai stora, gelsvai žalia, prinokusių – žalsvai geltona arba geltona, saulės apšviestoje pusėje padengta išsiliejančiais oranžiniais dryželiais. Minkštumas gelsvas, sultingas, pusiau tirpstantis, smulkiai grūdiškas, turi smulkių granulių.

Vaismedžiai augūs, vidutiniškai ištvermingi žiemą. Vainikas plačiai piramidiškas, tankus. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 7-8-ais augimo sode metais.

* - Nuotraukų autoriai A. Lukoševičius ir B. Gelvonauskis, piešiniai iš leidinio „Lietuvos pomologija“ 1 tomas, 1990.

Ankstyva vasarinė veislė, manoma, kad kilusi iš Pabaltijo.

Vaisiai skinami rugpjūčio pirmoje pusėje, vartojami švieži apie 10 dienų. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 55-65 g. Jie kūgiški, saldūs, netrans-portabilūs, vidutiniškai atsparūs rauplėms ir rudajam puviniai. Odelė vidutiniškai stora, žalia, prinokusių – gelsvai žalia. Minkštimas žalsvai baltas, pusiau tirpstantis, sultingas, granuliu nedaug.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, ištver-mingi žiemą. Vainikas piramidiškas, retas. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 6-7-ais augimo sode metais.

‘Lyvų berė’

Ankstyva vasarinė veislė, kilmė nežinoma. 1952 m. buvo įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai skinami rugpjūčio pirmoje pusėje, vartojami švieži apie 10-15 dienų. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 15-20 g. Jie rutuliški, saldūs, aromatingi, vidutiniškai transpor-tabilūs, atsparūs rauplėms ir rudajam puviniai. Odelė plona, žalia, prinokusių – geltona. Minkštimas gelsvas, sultingas, smulkiai grūdiškas, turi granuliu.

Vaismedžiai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas plačiai piramidiškas, tankus. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 7-ais augimo sode metais.

‘Mangaratka’

‘Pilkutė’

Vėlyva vasarinė veislė, kilmė nežinoma.

Vaisiai skinami rugpjūčio pabaigoje-rugsėjo pradžioje, vartojami švieži apie savaitę. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 40-45 g. Jie apvalūs, skanūs, aromatingi, vidutiniškai transpor-tabilūs, atsparūs rauplėms ir rudajam puviniiui. Odelė plona, žalsvai gelsva, pilkšvo atspalvio. Minkštimas gelsvai baltas, sultingas, smulkiai grūdiškas, granulių nedaug.

Vaismedžiai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas plačiai piramidiškas, vidutiniškai tankus. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 6-7-ais augimo sode metais.

‘Vandenė’

Vasarinė veislė, kilmė nežinoma. 1958 ir 1967-1997 m. buvo įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai prinoksta rugpjūčio antroje pusėje, vartojami švieži apie 10 dienų. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 76 g. Jie kūgiški arba netaisyklingai kriaušiški, salstelėję, nearomatingi, vidutiniškai transportabilūs, atsparūs rauplėms ir rudajam puviniiui. Odelė vidutiniškai stora, gelsvai žalia, prinokusių – žalsvai gelsva, kai kurie vaisiai saulės apšviestoje pusėje padengti neryškiu raudoniu. Minkštimas gelsvai baltas, labai sultingas, pusiau tirpstantis, granulių nedaug.

Vaismedžiai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas siaurai piramidiškas, tankus. Žydi vidutiniškai vėlai. Derėti pradeda 6-7-ais augimo sode metais.

Vėlyva vasarinė veislė, kilmė nežinoma.

Vaisiai skinami rugpjūčio pabaigoje, vartojami švieži 15-20 dienų. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 170 g. Jie plačiai kriaušiški, salstelėję, silpno aromato, transportabilūs, atsparūs rauplėms, neatsparūs rudajam puviniiui. Odelė vidutiniškai stora, gelsvai žalia, prinokusių – žalsvai geltona, saulės apšviestoje pusėje padengta tamsiai raudona spalva. Minkštumas gelsvai baltas, pusiau tirpstantis, labai sultingas, smulkiai grūdiškas, granulių nedaug.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas plačiai piramidiškas, vidutiniškai tankus. Žydi vėlai. Derėti pradeda 6-ais augimo sode metais.

‘Vasarinė sviestinė’

4.3. Slyvos

Vidutiniškai ankstyva veislė, kilmė nežinoma.

Vaisiai prinoksta rugpjūčio pabaigoje-rugsėjo pradžioje, vartojami švieži ir perdirbami, nuskinti laikosi 5-6 dienas. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 20-28 g. Jie kiaušiniški, su kakleliu prie vaiskočio, saldūs, specifinio prieskonio, vidutiniškai transportabilūs, atsparūs ligoms ir kenkėjams. Odelė plona, žalsvai gelsva, prinokusių – gelsva su vaškinio apnašo sluoksnėliu. Minkštumas žalsvai gelsvas, sultingas, tvirtas. Kauliukas kiaušinio formos, vidutinio dydžio, iš minkštimo išsiima lengvai.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas piramidiškas, tankus. Žydi vėlai. Derėti pradeda 3-4-ais augimo sode metais.

‘Vietinė geltonoji’

* - Nuotraukų autorius V. Stanyš

‘Kriklė‘

Vidutinio ankstyvumo liaudies selekcijos veislė.

Vaisiai prinoksta rugpjūčio antroje pusėje, vartojami švieži ir perdirbami. Vieno vaisiaus masė – 5-6 g. Jie kiaušiniški, gero skonio, saldūs, vidutiniškai transportabilūs, pakankamai atsparūs ligoms ir kenkėjams. Odelė plona, tamsiai mėlyna su vaškinio apnašo sluoksneliu. Minkštumas gelsvai žalias, sultingas, standus. Kauliukas kiaušinio formos, vidutinio didumo, iš minkštimo išsiima sunkiai.

Vaismedžiai vidutinio augumo, vidutiniškai ištvermingi žiemą. Vainikas piramidiškas, tankus.

4.4. Vyšnios

‘Vietinė rūgščioji‘

Vėlyva veislė, kilmė nežinoma. 1967-2008 m. įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai prinoksta liepos pabaigoje-rugpjūčio pradžioje, vartojami švieži, bet labiau tinka perdirbti. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 2,6-2,9 g. Jie apvalūs, saldžiarūgščio skonio, aromatingi, vidutiniškai transportabilūs. Odelė blizganti, tamsiai raudona. Minkštumas raudonas, minkštas, šiek tiek aitrus, sultingas. Kauliukas vidutinio dydžio, prie minkštimo šiek tiek prilipęs.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas piramidiškas arba rutuliškas, vidutiniškai tankus. Žydi vidutiniškai anksti. Derėti pradeda 2-3 augimo sode metais. Neatsparūs moniliozei ir kokomikozei.

* - Nuotraukų autorius V. Stanyš

Ankstyva veislė, kilusi iš Žagarės dvare augintų Vladimirinių vyšnių sėjinukų. 1929-2008 m. įrašyta į Nacionalinį augalų veislių sąrašą.

Vaisiai prinoksta liepos pirmoje pusėje, vartojami švieži ir perdirbami. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 2,6 g. Jie apvalūs, saldžiarūgščio skonio, vidutiniškai transportabilūs, atsparūs ligoms ir kenkėjams. Odelė tamsiai raudona, prinokusių – beveik juoda. Minkštumas tamsiai raudonas, minkštas, labai sultingas. Kauliukas smulkus, iš minkštimo išsiima lengvai.

Vaismedžiai vidutiniškai augūs, ištvermingi žiemą. Vainikas rutuliškas, vidutiniškai tankus. Žydi anksti. Derėti pradeda 2-3-ais augimo sode metais. Neatsparūs kokomikozei.

‘Žagarvyšnė’

4.5. Trešnės

Vėlyva veislė, kilusi ir paplitusi Žemaitijoje.

Vaisiai prinoksta liepos antroje pusėje, vartojami švieži ir perdirbami. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 2-2,5 g. Jie rutuliški arba apvaliai širdiški, saldūs, aromatingi, netransportabilūs, atsparūs ligoms ir kenkėjams. Odelė blizganti, beveik permatoma, geltona. Minkštumas šviesiai geltonas, tvirtas, sultingas. Kauliukas smulkus, apvalus, iš minkštimo išsiima lengvai.

Vaismedžiai augūs, vidutiniškai ištvermingi žiemą, ligoms ir kenkėjams atsparūs. Vainikas piramidiškas, vidutiniškai tankus arba retas. Žydi anksti. Derėti pradeda 4-5-ais augimo sode metais.

‘Žemaičių geltonoji’

* - Nuotraukų autorius V. Stanyš, piešinys iš leidinio „Lietuvos pomologija“ 2 tomas, 1996.

‘Žemaičių juodoji’

Vidutiniškai vėlyva veislė, kilusi ir paplitusi Žemaitijoje.

Vaisiai prinoksta liepos pradžioje, vartojami švieži ir perdirbami. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 2-2,5 g. Jie kiaušiniški ar apvaliai širdiški, aromatingi, transportabilūs, atsparūs ligoms ir kenkėjams. Odelė blizganti, tvirta, tamsiai raudona, prinokusių – juoda. Minkštimas tamsiai raudonas, minkštas, sultingas. Kauliukas smulkus, netaisyklingai elipsiškas, iš minkštimo išsiima sunkiai.

Vaismedžiai augūs, ištvermingi žiemą, ligoms ir kenkėjams atsparūs. Vainikas plačiai piramidiškas, vidutiniškai tankus. Žydi anksti. Derėti pradeda 4-5-ais augimo sode metais.

‘Žemaičių rožinė’

Vėlyva veislė, kilusi ir paplitusi Žemaitijoje.

Vaisiai prinoksta liepos viduryje, vartojami švieži ir perdirbami. Vidutinė vieno vaisiaus masė – 2,7-3 g. Jie širdiški, saldūs, silpno aromato, netransportabilūs, ligoms ir kenkėjams atsparūs. Odelė blizganti, plona, gelsva, saulės apšviestoje pusėje nusidažiusi rausvai. Minkštimas gelsvas, minkštas, sultingas. Kauliukas smulkus, elipsiškas, iš minkštimo išsiima sunkiai.

Vaismedžiai augūs, ištvermingi žiemą, grybinėms ligoms atsparūs. Vainikas plačiai piramidiškas, vidutiniškai tankus. Žydi anksti. Derėti pradeda 4-5-ais augimo sode metais.

Literatūra

1. Ališauskaitė B. Adomas Hrebnickis. Vilnius, 1987. 87 p.
2. Gelvonauskis B. Obelių selekcija // Augalų selekcija. Lietuvos mokslas, 1998. P. 189-198.
3. Bulaviene D., Butkus V., Ivanauskas T. Lietuvos pomologija. Vilnius: Mintis, 1974. 184 p.
4. Kriauciūnas J. Lietuvos sodų istorija // Mūsų sodai. 1962. Nr.10. P. 6-7.
5. Lukoševičius A. Kriausių auginimas. Kaunas, 1994. 77 p.
6. Lukoševičius A. Vyšnių auginimas. Kaunas, 1994. 40 p.
7. Lukoševičius A. Kriausių selekcija // Augalų selekcija. Lietuvos mokslas, 1998. P. 199-201.
8. Lukoševičius A. Vyšnių ir trešnių veislės. Baltai, 2002. 114 p.
9. Lukoševičius A. Kriausių veislės. Baltai, 2003. 174 p.
10. Lukoševičius A., Lapinskas E., Misevičiūtė A. ir kt. Lietuvos pomologija 2. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996. 391 p.
11. Misevičiūtė, A. Lukoševičius A. Sodo augalų veislių tyrimas ir selekcija // Sodininkystė ir daržininkystė, 1988. T. 7. P. 26-46.
12. Obelys. Kaunas: Ūkininko patarėjas, 2007. 120 p.
13. Švirinas S. Jaunajam sodininkui. Kaunas, 1990. 223 p.
14. Tuinyla V., Lukoševičius A., Bandaravičius A. Lietuvos pomologija 1. Vilnius: Mokslas, 1990. 336 p.
15. Tuinyla V., Lukoševičius A., Ivanauskas T. Lietuvos pomologija, 1 sąsiuvinis. 1962.

Asta Blažytė

BI33 Senosios lietuviškos vaismedžių veislės: [mokomoji priemonė]
Kėdainiai: leidykla Spaudvita, 2008 - 28 p.: iliustr.

ISBN 978-9955-637-46-2

Leidinyje pateikiama informacija apie sodininkystės ir vaismedžių selekcijos istoriją Lietuvoje. Jame trumpai aprašytos Lietuvoje kilusių sėklavaisių ir kaulavaisių veislių biologinės savybės bei morfologiniai požymiai. Leidinys skirtas vaismedžių selekcininkams, biologams, sodininkams.

UDK 634(474.5)

Lietuvos augalų nacionaliniai genetiniai ištekliai
Senosios lietuviškos vaismedžių veislės

Leidinių spausdino:
UAB "Spaudvita", tel. (8 347) 60 711
Užs. Nr. 500 Tiražas 200 egz.

